

Tollbamondás

Lotz János, a 20. század magyar nyelvtudományának egyik legkiemelkedőbb alakja, középiskolai tanulmányait a Tolna vármegyei Bonyhádon végezte. A helyi gimnázium szellemi pezsgése és a tanári kar elhivatottsága számos diákot indított el pályáján, akik később országos vagy nemzetközi hírnévre tettek szert. Lotz már diákként rendkívüli érdeklődést tanúsított a nyelvek szerkezete és fejlődése iránt: (,) különösen a latin és a német nyelv bonyolult rendszere vonzotta. Figyelme már ekkor a magyar nyelv belső logikája felé fordult. Tanárai – (,) köztük a nagy műveltségű Hajas Béla – (,) hamar felismerve tehetségét (,) arra buzdították, hogy nyelvészeti ismereteit felsőfokú tanulmányok útján mélyítse el. Később, amikor már világszerte ismert nyelvészként az Amerikai Egyesült Államokban, a New York-i Columbia Egyetemen tanított, gyakran idézte fel szülőföldjét, s meg-megemlékezett arról a szellemi közegről, amely gyermekkori fejlődését meghatározta. Meggyőződése volt, hogy a magyar nyelv iránti szeretetének és tiszteletének gyökerei Bonyháddhoz kötődnek. Egy interjúbán így fogalmazott: (,) „A nyelvtan iránti érdeklődést Hajas Béla ébresztette fel bennem, s ennek a szikrának köszönhetem egész pályámat.”

Útmutató a tollbamondáshoz

Hívjuk fel a figyelmet, hogy az utolsó mondat szó szerinti idézet.

A közbevetést vesszővel jelezve is elfogadjuk.

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

Javítás: Minden hibáért (vesszőhibáért is!) 1 pont levonás jár a 20 pontból.

1. Másold a vonalra helyesírási hiba nélkül az alábbi szövegrészletet! Az írásjelek helyes alkalmazására is figyelj! (A pontszám nem a hibák számát jelzi.) **12/**

Mi is az a durián?

A világ legbüdösebb gyümölcsként ismert durián Ázsiából származik. Megtalálható Indonéziában, a Maláj-félszigeten, Indiában, Srí Lankán és Thaiföldön is, de termesztik afrikai, dél-amerikai és közép-amerikai területeken is. Külleme is különös, szaga azonban egyenesen taszítja az embert. A durián terebélyes, örökzöld fákön terem. Miután teljesen megérett, rothadó bűzt áraszt. Egy jól megtermett durián 30 cm hosszúságú és 15 cm átmérőjű is lehet. Súlya általában 1–6 kilogramm között változik. A héja vastag, kemény és tüskés, húsa a citromsárgától a narancsig terjed(,) fajtától függően. A bűzös, rothadó szaga ellenére az íze állítólag nagyon jó, kissé vaníliaszerű.

Minden egyes hibáért (beleértve a vesszőhibákat és a cím utáni kérdőjel kihagyását is) 1 pontot vonjunk le a maximálisan adható 9-ből. A szókihagyásért is vonjunk le annyiszor 1 pontot, ahányszor előfordult; a mondatkihagyásért pedig annyit, ahány szóból állt az adott mondat.

2. Válaszd el minden lehetséges helyen az alábbi szavakat!

10/

A-rany-nyal, fé-lig, pro-fit-a-lap, ma-xi-ma-lis-ta, zsöly-lye, A-chil-les, Ver-sailles, meg-ér-zés, leg-a-lább-is, ti-né-dzser

3. Alakítsd át a következő igealakokat felszólító módúvá úgy, hogy közben tartsd meg a ragozásukat, számukat és személyüket, és rövidebb alakjukat használd! **10/**

pl.: féli (E/3., tárgyas ragozás) → féld (féljed)

hiszitek, folyik, küldöd, megbocsátod, játszanak, sugallunk, jön, edzed, kiáltod, szövitek

higgyétek, folyjon, küldd, bocsásd meg, játsszanak, sugalljunk, jöjjön, edzd, kiáltsd, szójétek

4. Karikázd be azt a szót, amelyik előbb következik a betűrendben!

10/

prés – presszó

kerek – kerék

probléma – **próba**folyamat

telex – **televízió**

új – ujj

zsúrja – zsurló

rózsa – Rózsa

edzés – **eddig**

pecsétes – **peches**

Batthyány – batyu

5. Karikázd be mindegyik sorban a helyesen írt szóalakot vagy szóalakokat!**18/****büntetés** / büntetésgyűjtemény / **gyűjtemény****Erzsébet híd** / Erzsébet-híd / Erzsébet Hídhugocskám / **húgocskám****végül is** / végülis**tőzsgyökeres** / tőzsgyökeres / törzsgyökeres**légy szíves** / légyszíves / légy szíves / légyszíves**több száz** / többszáz**okt. 1-én** / okt. 1.-én / **okt. 1-jén** / okt. 1.-jén**szalagkorlát** / szallagkorlát**nyilvánvaló** / nyilvánvalólos angelesi / Los Angelesi / **Los Angeles-i** / los angeles-i**kézpénz** / kézpénz**ambiciózus** / ambíciózustűszös / **tűszős** / tüsszös (mandulagyulladás)két féle képpen / kétféle képpen / **kétféleképpen**Alpok Hegység / Alpok-hegység / **Alpok hegység****bent** / **benn** / bennt*Ahol két megoldás is jó, csak akkor jár az 1 pont, ha a tanuló mindkettőt bekarikázta.***Összesen: 60 pont****Elért pontszám: _____ pont**

1. Válaszolj a kérdésekre!**5/**

- a) Melyik betűkapcsolat jelöli az orosz gy hangot 1935-ben? **DJ**
- b) Hány éve jelent meg az eredeti nyelven a könyv? **100**
- c) A filozófia mellett milyen tudománnyal foglalkozik még Bergyajev? **teológia/hittudomány**
- d) Melyik évben jött létre a Szovjetunió? **1922**
- e) Melyik történelmi korszakra fog hasonlítani a világ, ha a változások bekövetkeznek? **középkor**

2. Igaz vagy hamis az állítás?**5/**

- a) A teljes szövegben három fővárost említene. **igaz**
- b) Bergyajev 24 évig élt száműzetésben. **hamis**
- c) Bergyajev könyvét ma már el lehet olvasni nyomtatásban. **igaz**
- d) Bergyajev előadásokat tartott a filozófiai nézeteiről. **igaz**
- e) Diákok vettek részt a fordítás kiadásában is. **igaz**

3. Jelentések**5/****Melyik szövegben szereplő szó meghatározását olvashatod az alábbiakban?**

- a) Problémamegoldásra váró fordulópon. **KRÍZIS**
- b) A szülőföld elhagyása önkéntesen vagy kényszer hatására. **EMIGRÁCIÓ**
- c) Világító eszköz és szimbolikusan a tudást is jelöli. **SZÖVÉTNEK**
- d) Az emberi gondolkodást meghatározó tétel. **ALAPELV**
- e) Elmélyült figyelem. **SZEMLÉLŐDÉS**

4) Számold ki!**5/**

- a) Bergyajev ennyi idősen lesz egyetemi tanár. **46**
- b) Ennyi névmási szerepű szó szerepel a teljes szövegben. **4**
- c) Ennyi évig volt betiltva a könyv Bergyajev életében. **3**
- d) Ennyi év telik el a kiadás és a fordítás megjelenése között. **10**
- e) Ennyi nem egyelemű tulajdonnevet említene a szövegben. **6**

Ha az alcímet is megtalálta, és aláhúzta, akkor lehet a válasz: **7**